

велике значення для успішної діяльності національної поліції України.

1. Конституція України - Розділ XI [URL] - <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-xi>.
2. Комітет з конституційного забезпечення місцевого самоврядування [URL] - <http://www.localgovcommittee.org>.
3. Місцеве самоврядування в Україні - Інформаційний портал Wikipedia [URL] - https://uk.wikipedia.org/wiki/Місцеве_самоврядування_в_Україні.
4. Leheza, Y., Karina Pisotska, Oleksandr Dubenko, Oleksandr Dakhno, & Artur Sotskyi. (2023). The Essence of the Principles of Ukrainian Law in Modern Jurisprudence. *Revista Jurídica Portucalense*, 342–363. DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(32\)2022.ic-15](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(32)2022.ic-15).
5. А. Л. Замахін. Сутність і значення взаємодії територіальних органів Національної поліції України з органами місцевого самоврядування. *Прикарпатський юридичний вісник*. С. 158-162.

Андрій ЧАУС

*ад'юнкт Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, полковник поліції*

ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИНАМ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Наркоманія – це одна з найбільших загроз сучасному суспільству, а наркозлочини залишаються одними із найрозповсюдженіших видів кримінальних правопорушень у світі, зокрема і в Україні. Чому ж люди продовжують вживати наркотичні речовини незважаючи на їх небезпечність для здоров'я та життя? Тому що вони є способом задовольнити свої потреби візуально, тобто на підставі психічних процесів під впливом наркотичних речовин, коли це не вдається. З психологічної точки зору, це один із способів подолання світової невлаштованості, хоча б уяви, уникнення проблем реального світу у світ вигаданий, створений за власним сценарієм, можливість відвести людину від неї в чомусь невдалому житті у світ мрії, випробувати відчуття, яким немає заміни наяву, нарешті, це форма своєрідного протесту проти існування, яке сприймається як безглузде [1; с. 318].

На підтвердження тому наведемо деякі результати соціологічного дослідження, яке базувалося на даних 2021-го року. Так, частка підлітків, які вживали хоча б один раз в житті які-небудь наркотичні речовини, склала 18%, а серед дівчат зросла в 1,5 рази у порівнянні з 2015 роком (з 12,7% у 2015 році до 18,1% у 2019 році). 8,7% підлітків вживали марихуану, а 9,2% – вживали інгалянти, вживання двох і більше наркотичних речовин серед усіх опитаних склала 4,2% [2; с. 21].

Тому боротьба з ними залишається одним із найважливіших завдань

правоохоронних органів будь-якої держави протягом усього періоду існування наркотичних речовин. Одним із способів такої боротьби є запобігання таким злочинам (правопорушень) та зменшення кількості таких випадків, а також їх профілактика.

Насамперед, профілактика наркозлочинів та в цілому боротьба держави з ними здійснюється на підставі певної нормативно-правової бази. На сьогодні Україна є однією із сторін Єдиної конвенції ООН про наркотичні засоби 1961 р., Конвенції ООН про психотропні речовини 1971 р. та Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р.

Дані міжнародні акти, а також Конституція України та інші закони послужили основою національної системи законодавства в Україні щодо питань наркотиків, зокрема Законів України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» та «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», у яких передбачено та на правовому рівні врегульовано заходи і прописано порядок їх застосування запобігання та профілактики злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків. Проте законодавство різних держав має свої особливості, що зумовлено, зокрема, національними особливостями країни та криміногенною ситуацією в цій сфері, а також загальною тенденцією є різке посилення покарань за збут наркотиків та організовані форми вчинення зазначених злочинів [3, с 47]

Неабияку роль для розроблення безпосередніх заходів щодо запобігання злочинам у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів, вдосконалення вітчизняного антинаркотичного законодавства має вивчення відповідного зарубіжного досвіду. Аналіз законодавства зарубіжних країн щодо протидії незаконному наркообігу має сприяти створенню найбільш ефективних моделей кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за такі протиправні посягання [3; с. 46].

Запобігання наркозлочинам є складною задачею, і внесення змін в законодавство може бути одним з кроків у напрямку більш ефективного контролю за обігом наркотиків, а також допоможе у превенції таких злочинів.

Одна з таких змін – збільшення суворості покарань за наркозлочини: Законодавство може бути змінене для надання більш суворих покарань за виробництво, зберігання, поширення та торгівлю наркотиками, наприклад встановлення більших термінів ув'язнення, встановлення більших розмірів штрафів та конфіскацію майна, пов'язаного зі злочинними діями. До того ж, такі корективи опосередковано будуть нести в собі профілактичну функцію, оскільки більше осіб буде побоюватись відповідальності за свої дії, хоча і відсоток зменшення таких правопорушень не буде дуже високим.

Ще одним засобом для збільшення ефективності профілактики злочинів, пов'язаних з наркотиками є розширення програм попередження та реабілітації, а законодавство може сприяти розширенню цих програм.

Наприклад, до них можуть бути включені обов'язкове проведення освітніх курсів про шкоду наркотиків у школах та розробка програм підтримки для осіб, які страждають від наркозалежності.

Також зміни можуть стосуватися і міжнародного співробітництва між країнами у сфері боротьби з наркозлочинами. Це може включати обмін розвідувальною інформацією, спільні оперативні дії та координацію міжнародно-правових процедур тощо.

Важливо зазначити, що ефективне запобігання наркозлочинам вимагає комплексного підходу, який включає не тільки зміни в законодавстві, але й освіту, профілактику, доступ до медичних послуг інші соціальні заходи тощо.

Однак, незважаючи на все вищесказане, наразі в Україні відсутня правова відповідальність за рекламу наркотиків взагалі та зокрема із використанням при цьому комп'ютерних технологій, хоча такі дії є одним із способів зробити наркотики доступними будь-кому, втягнути у їх немедичне споживання якомога більшу кількість осіб, а отже є суспільно небезпечними та потребують внесення їх як окремого складу злочину в кримінальному кодексі України [3; с. 36].

Отже, протидія наркозлочинності в Україні має важливий правовий аспект, який передбачає введення та регулювання законів та правових інструментів з метою боротьби з наркотичною залежністю, контролю над наркотиками та запобігання поширенню наркотиків у суспільстві. Усі вищезгадані зміни так корективи законодавства спрямовані на запобігання та профілактику наркозлочинності, зменшення попиту на наркотики, забезпечення покарання порушників та надання допомоги тим, хто страждає від наркотичної залежності.

1. Собко Г.М., Мох Т.П. Кримінологічні аспекти та профілактика наркозлочинності. Київський часопис права №1 2023. С 317-320. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/292/279>.

2. Звіт щодо наркотичної та алкогольної ситуації в Україні за 2022 рік (за даними 2021 року). URL: <https://cmhmda.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/zvit-shhodo-narkotychnoyi-ta-alkogolnoyi-sytuacziyi-v-ukrayini-2022.pdf>.

3. Давидова М. М. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії та доктора наук 2020. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17637/1/dyser_davydova_mm.pdf.